ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 86.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 26-го Октября — 1837 — *Wilno. Wtorek. 26-go Października.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 18-го Октября.

25-го числа Сентября, Государь Императоръ, съ Его Высочествомъ Наслѣдникомъ Цесаревичемъ, съѣхавъ съ Керчинскаго рейда на берегъ, изволилъ быть въ соборной церкви, и осматривалъ Музеумъ и Пансіонъ благородныхъ дѣвицъ. Въ десять часовъ утра, Его Высочество Наслѣдникъ Цесаревичъ отправился обратно въ Крымъ къ Государынѣ Императрицѣ, а Его Величество, на томъ же пароходѣ *Сѣверная звѣзда*, предпринялъ путь, въ Редутъ-Кале, куда и прибылъ благополучно, 27-го числа, въ двѣнадцатомъ часу по полуночи.

Государь Императоръ, по прибытіи моремъ въ Редутъ-Кале, 27-го числа Сентября, съѣхалъ на берегъ въ двѣнадцатомъ часу по полудни, гдѣ и былъ встрѣченъ Командиромъ Отдѣльнаго Кавказскаго Корпуса, и въ сопровожденіи его отправился въ путь къ Кутаису. Проѣхавъ нѣсколько верстъ, Его Величество былъ встрѣченъ владѣтелемъ Мингреліи, Княземъ Дадіаномъ. По прибытіи въ м. Зугдиди, изволилъ быть въ церкви Хопійской Божіей Матери, и послѣ краткаго молебствія отправился въ домъ владѣтеля, предназначенный для ночлега. Почетный караулъ, изъ Князей Мингрельскихъ, ожидалъ Государя Императора и встрѣтилъ радостными восклицаніями ура!

28-го числа, въ девять часовъ утра, Его Величество отправился далѣе.— Знатнѣйшія особы Мингреліи и самъ владѣтель сопровождали Государя Императора до границы владѣнія; тутъ Его Величество былъ встрѣченъ Управляющимъ Имеретіею съ знатнѣйшими Князьями и дворянами Имеретинскими. Въ Кутаисѣ, гдѣ Его Величество имѣлъ ночлегъ, ожидалъ почетный караулъ отъ тѣхъ же Князей и дворянъ. 29-го числа, въ девять часовъ утра, имѣли счастіе быть представлены Государю Императору Архіепископъ Имеретинскій Софроній и Митрополитъ Давыдъ, владѣльцы Свонецкіе, Князья Михаилъ и Татарханъ Додешкильяновы, и вновь покоренные Князья Себельдинскіе; потомъ Его Величество изволилъ осматривать госпитали, уѣздное училище и казармы 10-го линѣйнаго Черноморскаго баталіона, а въ 10½ часовъ, отправился въ дальнѣйшій путь. Князья и знатнѣйшіе дворяне сопровождали Его Величество до границы Грузіи.

На Молицкомъ постѣ Государь Императоръ имѣлъ ночлегъ, гдѣ и былъ встрѣченъ Грузинскимъ Гражданскимъ Губернаторомъ и Губернскимъ Предводителемъ съ Князьями и дворянами, какъ равно почетными старшинами изъ ближайшихъ Осетинскихъ ущелій.

Отъ самаго Редутъ-Кале, Его Величество слѣдовалъ по дорогѣ, вновь устроенной для удобнѣйшаго сообщенія Грузіи съ берегомъ Чернаго моря.— Дорога сія прежде будучи почти непроходимою, по причинѣ болотъ, вѣковыхъ лѣсовъ и хребтовъ каменныхъ горъ, нынѣ представляетъ проѣздъ совершенно удобный.

30-го числа, Государь Императоръ прибылъ бла-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, 18-go Października.

Dnia 25-go Września, Cesarz Jego Mość, z Jego Wysokością Cesarzewiczem Następcą, wysiadłszy z przystani Kerczeńskiey na brzeg, raczył bydź w cerkwi Soborney, i oglądał Muzeum i Pensyon szlachetnych panien. O godzinie dziesiątey zrana, Jego Wysokość Cesarzewicz Następca wyjechał na powrót do Krymu do Cesarzowey Jey Mości, a Cesarz Jego Mość, na tymże parochodzie, *Gwiazda Pölnocna*, przedsięwziął podróż do Redut-Kale, dokąd też przybył szczęśliwie, dnia 27-go, o godzinie dwónastey po północy.

Cesarz Jego Mość, po przybyciu morzem do Redut-Kale, dnia 27 go Września, wysiadł na brzeg o samey północy, gdzie był spotkany przez Dowódzcę Oddzielnego Korpusu Kaukazkiego, i w towarzystwie jego udał się w drogę do Kutaisa. Przejechawszy kilka wiorst, Cesarz Jego Mość był spotkany przez Władcę Mingrelii, Xięcia Dadiana. Za przybyciem do m. Zugdidi, raczył bydź w cerkwi Nayświętszey Panny Chopiyskiey, i po krótkich modłach udał się do domu Władcy, przeznaczonego na nocleg. Straż honorowa, z Xiążąt Mingrelskich złożona, oczekiwała Cesarzą Jego Mości i spotkała radośnemi okrzykami ura!

Dnia 28-go, o godzinie dziewiątey z rana, Cesarz Jego Mość udał się daley.— Znakomitsze osoby Mingrelii i sam Władca przeprowadzali Nayjaśnieyszego Pana do granicy Władztwa; tu Cesarz Jego Mość był spotkany przez Zarządzającego Imeretyą ze znakomitszymi Xiążętami i Dworzanami Imeretyyskiemi. W Kutaisie, gdzie Cesarz Jego Mość miał nocleg, oczekiwała straż honorowa tychże Xiążąt i dworzan. Dnia 29-go, o godzinie dziewiątey zrana, mieli szczęście bydź przedstawionymi Nayjaśnieyszemu Panu, Arcybiskup Imeretyyski Sofroni i Metropolita Dawyd, Władzcy Swoneccy, Xiążęta Michał i Tatarchan Dodeszkiljanowie, tudzież nowo zhołdowani Xiążęta Sebeldyńscy; potém Jego Cesarska Mość raczył oglądać szpitale, szkołę powiatową i koszary 10-go liniowego batalionu Czarnomorskiego, a o pół do jedénastey udał się w dalszą podróż. Xiążęta i znakomitsi dworzanie przeprowadzali Nayjaśnieyszego Pana do granicy Gruzyi.

Cesarz Jego Mość miał nocleg na stacyi Molickiey, gdzie był spotkany przez Gruzyyskiego Gubernatora Cywilnego i Gubernialnego Marszałka z Xiążętami i dworzanami, jako też przez znakomitsze starszyny z bliższych wąwozow Asegińskich.

Od samego Redut-Kale, Cesarz Jego Mość jechał drogą, nowo zrobioną dla łatwieyszey kommunikacyi Gruzyi z Morzem Czarném.— Droga ta, będąc niegdyś prawie nieprzebytą, z przyczyny błota, odwiecznych lasow i wierzchołkow gór skalistych, jest teraz zupełnie wygodną do jazdy.

Dnia 30-go, Cesarz Jego Mość przybył szczęśliwie

гополучно въ Сурамъ, откуда, 1-го Октября, въ семь часовъ утра, отправился далѣе къ Ахалцыху. (*С. П.*)

— Высочайшею Грамотою, 13-го Сентября, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ ордена *Св. Александра Невскаго*, Главный Командиръ Черноморскаго Флота и Портовъ, Генералъ-Адъютантъ, Вице-Адмиралъ *Лазаревъ*.

— Высочайшимъ Указомъ, даннымъ въ Оріандѣ, 17-го истекшаго Сентября, Государь Императоръ, принадлежащее Его Величеству на южномъ берегу Крымскаго Полуострова имѣніе Оріанда изволилъ даровать въ собственность Ея Величеству Государынѣ Императрицѣ АЛЕКСАНДРѢ ѲЕОДОРОВНѢ.

Имѣніе Оріанда, согласно волѣ Ихъ Императорскихъ Величествъ, остается въ управленіи Е. С. Графа М. С. *Воронцова*. (*С. П.*)

Одесса, 1-го Октября.

Сегодня мы получили извѣстія изъ *Алупки*, писанныя вчера, 30-го Сентября, и спѣшимъ сообщить ихъ нашимъ читателямъ.

Его Величество Государь Императоръ, посѣтивъ, на обратномъ пути изъ Геленджика и Анапы, г. Керчь, изволилъ отправиться оттуда, въ субботу, 25-го Сентября, въ Редутъ-Кале, на пароходѣ *Сѣверная звѣзда*.

Ея Величество Государыня Императрица и Ея Императорское Высочество Великая Княжна МАРІЯ НИКОЛАЕВНА продолжаютъ наслаждаться совершеннымъ здоровьемъ, и изволятъ прогуливаться каждый день верхомъ въ садахъ и окрестностяхъ Алупки. Въ Субботу, 25-го Сентября, Высокія Посѣтительницы изволили завтракать у Ея Свѣтлости Княгини Кочубей въ Семеисѣ (въ 5-ти верстахъ отъ Алупки), принадлежащемъ Двора Ея Императорскаго Величества Фрейлинѣ, Графинѣ А. С. Потоцкой. — Извѣстный виртуозъ на скрипкѣ, Гюломи, имѣлъ счастіе играть въ Алупкѣ, во дворцѣ, и удостоился получить отъ Ея Императорскаго Величества брилліантовый перстень.

Въ Воскресенье, 26-го Сентября, Государыня Императрица вмѣстѣ съ Великою Княжною, по отслушаніи Божественной литургіи въ Хероисской церкви, изволили отправиться въ Мисхоръ; гдѣ и завтракали у Ея Превосходительства О. С. Нарышкиной.

Въ тотъ же день прибылъ въ Ялту изъ Керчи, на военномъ пароходѣ *Громоносецъ*, Его Императорское Высочество Цесаревичъ Наслѣдникъ и Великій Князь АЛЕКСАНДРЪ НИКОЛАЕВИЧЪ.

27-го Сентября, въ Понедѣльникъ, Государыня Императрица и Ея Высочество Великая Княжна изволили посѣтить Оріанду, принадлежащую Ея Императорскому Величеству. Вечеромъ того же дня Государыня Императрица, вмѣстѣ съ Своею Августѣйшею дочерью, изволила долго прогуливаться въ иллюминованномъ саду Алупки.

Во Вторникъ, 28-го Сентября, въ 9-ть часовъ утра, Его Императорское Высочество Цесаревичъ Наслѣдникъ изволилъ выѣхать изъ Алупки и отправился въ дальнѣйшій путь, чрезъ Ялту и Алушту, въ Симферополь.

29-го Сентября, въ Среду, Государыня Императрица и Ея Высочество Великая Княжна МАРІЯ НИКОЛАЕВНА изволили прогуливаться верхомъ въ окрестностяхъ Алупки. Вслѣдъ за тѣмъ, Августѣйшія Путешественницы посѣтили Мисхоръ, гдѣ имѣли свиданіе съ Великою Княгинею ЕЛЕНОЮ ПАВЛОВНОЮ и вмѣстѣ съ Ея Высочествомъ возвратились въ Алупку. Вечеромъ, представлена была любителями, въ присутствіи Государыни Императрицы и Ихъ Императорскихъ Высочествъ, піеса на Французскомъ языкѣ, подъ заглавіемъ: *Jocrisse ou le chef des brigands*. (*С. П.*)

— Послѣднія бури, которыя вовсе не были здѣсь ощутительны, произвели, 4, 12 и 13 чиселъ настоящаго мѣсяца, нѣсколько кораблекрушеній у Крымскихъ и Абхазскихъ береговъ. Сообщаемъ подробности, извлеченныя нами изъ купеческихъ писемъ, о слѣдующихъ кораблекрушеніяхъ: въ Керчи, Русская бомбарда Благодѣтель, шкип. Ѳока, — въ Темрюкѣ; Русскій бригъ Лустица, шх. Беларино, съ грузомъ пшеницы изъ Таганрога; Іоническій бр. Ахиллесъ, шх. Папа; Русск. бр. Св. Николай, шх. Сурженко; Русск. требака, шх. Иларіонъ Аѳанасьевъ; три послѣднія судна были нагружены пшеницею для доставки въ Севастополь; — въ Еникале, Русск. требака Св. Николай, шх. Лалозичъ, нагруженная лѣсомъ для отплытія на мысъ Адлеръ; — въ Пшіатѣ, Русск. бр. Св. Николай. шх. Спиро Давидовъ; Австр. бр. Минціо, шх. Иванчичъ, и два Турецкихъ судна. — Письмомъ изъ Анапы извѣщаютъ о крушеніи, между Анапою и Суджукъ-Кале, 6-ти судовъ, изъ коихъ 2 нагружены лѣсомъ, 2 мукою и 2 съ баластомъ; полагаютъ, что въ томъ числѣ находятся суда шкипе-

do Suramu, zkąd, 1-go Października, o godzinie siódmey zrana udał się daley do Achałcychu. (*P. P.*)

— Przez Naywyższy Dyplomat, 13-go Września, Nayłaskawiey mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Alexandra Newskiego*, Główny Dowódzca Czarnomorskiey Flotty i Portów, Jenerał-Adjutant, Vice-Admirał *Łazarew*.

— Przez Naywyższy Ukaz, dany w Oriandzie, dnia 17-go zeszłego Września, Cesarz Jego Mość, należący do Nayjaśnieyszego Pana, położony na południowym brzegu półwyspu Krymskiego majątek Orianda, raczył darować na własność Nayjaśnieyszey Cesarzowey Jey Mości ALEXANDRZE TEODOROWNIE.

Majątek Orianda, podług woli Nayjaśnieyszych Cesarstwa Ich Mość, pozostaje w zarządzie JW. Hrabiego M. S. *Woroncowa*. (*P. P.*)

Odessa, 1-go Października.

Otrzymaliśmy dzisa wiadomości z Ałupki, datowane wczora, 30 Września, i śpieszymy udzielić je naszym czytelnikom.

Nayjaśnieyszy Cesarz Jego Mość, zwiedziwszy, jadąc z Gelendżiku i Anapy, miasto Kercz, wyjechał ztamtąd w sobotę, 25-go Września, do Redut-Kale, na statku parowym *Gwiazda Północna*.

Nayjaśnieysza Pani Cesarzowa Jey Mość i Jey Cesarska Wysokość Wielka Xiężniczka MARYA NIKOŁAJEWNA, nie przestają używać dobrego zdrowia i codzień przejeżdżają się konno w ogrodach i okolicach Ałupki. W Sobotę, 25-go Września, Wysokie Goście raczyły mieć śniadanie u Xiężny Koczubey, w Semeisie, (o 5 wiorst od Ałupki) majątku Freyliny Nayjaśnieyszey Pani, Hrabiny A. Potockiey. Znany skrzypak Ghuillomi, miał szczęście grać w Ałupce, w pałacu, i otrzymać od Cesarzowey Jey Mości pierścień brylantowy.

W Niedzielę, 26-go Września, Nayjaśnieysza Pani, razem z Wielką Xiężniczką, po wysłuchaniu Mszy Swiętey w cerkwi Cheroiskiey, odjechały do Mischor, gdzie miały śniadanie u Pani O. S. Naryszkinowey.

Tegoż dnia, przybył do Jałty z Kerczu na wojennym statku parowym *Gromonosiec*, Jego Cesarska Wysokość Wielki Xiąże Następca Cesarzewicz ALEXANDER NIKOŁAJEWICZ.

27-go Września, w poniedziałek, Nayjaśnieysza Pani i Jey Wysokość Wielka Xiężniczka zwiedziły Oriandę, własność Cesarzowey Jey Mości. Wieczorem tegoż dnia, Nayjaśnieysza Pani wraz ze Swą Nayjaśnieyszą Córką, raczyły długo przechadzać się po illuminowanym ogrodzie Ałupki.

We wtorek, 28-go Września, o godzinie 9-tey rano, Jego Cesarska Wysokość Następca Cesarzewicz, wyjechał z Ałupki i puścił się w dalszą drogę, przez Jałtę i Ałusztę do Symferopola.

29-go Września, we środę, Cesarzowa Jey Mość i Jey Wysokość Wielka Xiężniczka MARYA NIKOŁAJEWNA, raczyły przejeżdżać się konno w okolicach Ałupki. Wraz potém, Nayjaśnieysze Goście odwiedziły Mischor, gdzie się widziały z Wielką Xiężną HELENĄ PAWŁÓWNĄ i razem z Jey Wysokością powróciły do Ałupki. Wieczorem, przedstawiona była przez amatorów sztuka we Francuzkim języku pod tytułem: »Jocrisse ou le chef des brigands.« (*P. P.*)

— Ostatnie burze, które zgoła tu czuć się nie dały, były przyczyną rozbicia się dnia 4, 12 i 13-go ter. miesiąca kilku okrętów u brzegów Krymu i Abchazyi. Udzielamy szczegóły, wyjęte przez nas z listów kupieckich, o następnych rozbiciach okrętowych: w Kerczu, Ruska bombarda Błahodietel, szypra Foka, — w Temruku; Rossyyski bryg Łustica, szyper Belarino, z ładunkiem pszenicy z Taganrogu; bryg Jońki Achilles, szyper Papa; bryg Rossyyski Sw. Mikołay, szyper Surżeńko; Rossyyska trebaka, szyper Ilarion Afanasjew; trzy ostatnie okręty były naładowane pszenicą dla przewiezienia do Sewastopola; — w Jenikale, trebaka Rossyyska Sw. Mikołay, szyper Łałozicz, naładowana drzewem dla odpłynienia na przylądek Adler; — w Pszacie, bryg Ross. Sw. Nikołay, szyper Spiro Dawidow; bryg Austryacki Mincio, szyper Iwanczyc i dwa okręty Tureckie. — List z Anapy donosi o rozbiciu się między Anapą a Sudżuk-Kale 6-ciu okrętów, z których dwa naładowane były drzewem, dwa mąką, a dwa z balastem; mniemają, iż w tey liczbie znaydują się okręty szyprów Bykowcowa i Kotlarewa. Gabarra Grecka He-

ровъ Быковцова и Котлярева. Греческая габара Гекторъ, шх. Сирма, и Гр. бр. Гекторъ, шх. Дiаманди Димитри, нагруженныя въ Таганрогѣ, прибыли въ Керчь съ значительными поврежденiями. (*Од. В.*)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТIЯ.

Пруссiя.

Берлинъ, 26-го Октября.

Изъ Кельна сегодня въ полдень отъ $12\frac{1}{2}$ до 2 часа получена здѣсь слѣдующая телегр. депеша: „*Парижъ 23 Окт.* Константина 13 ч. взята. Генералъ *Дамремонъ* погибъ въ проломѣ.

— Въ Бреславлѣ 18 ч. с. м. праздновали день сраженiя при Лейпцигѣ раздачею суммы 40 талер. 21 воинамъ оставшимся отъ сего сраженiя инвалидами, уроженцамъ Бреславскаго округа.

— Съ 23 на 24 ч. заболѣло въ Берлинѣ 6 лицъ отъ холеры, и 5 изъ нихъ умерло, между которыми 4 изъ прежде заболѣвшихъ. (*A.P.S.Z.*)

Австрiя.

Вѣна, 17-го Октября.

Императоръ намѣренъ завтра въ 11 час. предъ полуднемъ положить краеугольный камень новопостроенному монастырю собранiя Мехитаристовъ, которое уже 25 лѣтъ существуетъ въ Вѣнѣ. Торжественное освященiе краеугольнаго камня, будетъ совершено Княземъ *Альтiери*, Архiепископомъ Ефезскимъ, и Апостольскимъ Нунцiемъ при здѣшнемъ дворѣ.

— Какъ учрежденiе Италiянской благородной гвардiи при здѣшнемъ дворѣ не подлежитъ никакому сомнѣнiю, то также будетъ составлена и Галицiйская благородная гвардiя (прежде называемая Польскою), изъ 60 человѣкъ; впрочемъ слышно, что на будущее время, костюмъ ея получитъ совершенно другой видъ.

— Въ лагерѣ при Петтау, появилось какъ слышно нѣсколько холерныхъ припадковъ, но они не имѣли дальнѣйшихъ худыхъ послѣдствiй. Не смотря на это, для предосторожности, отправлены туда здѣшнiе военные лѣкаря. (*A.P.S.Z.*)

— Изъ Бѣлграда получено здѣсь извѣстiе, о недоразумѣнiяхъ происшедшихъ между Сербскимъ Правительствомъ и Австрiйскимъ Консуломъ, по поводу коихъ, сей послѣднiй можетъ быть отозванъ.

— Замѣтили, что въ Австрiйскихъ владѣнiяхъ мало по малу исчезаютъ ассигнацiонныя деньги, коихъ мѣсто заступаетъ звонкая монета. Нѣсколько уже лѣтъ, жалованье вообще по всей государственной службѣ уплачиваютъ не ассигнацiями но наличными. (*G. C.*)

Францiя.

Парижъ, 18-го Октября.

Вчера вечеромъ въ Трiанонскомъ замкѣ, совершено бракосочетанiе Принцессы *Марiи* съ Герцогомъ *Александромъ* Виртембергскимъ. Брачный обрядъ исполненъ дважды, Епископомъ Версальскимъ и Пасторомъ *Кювье*. При чтенiи гражданскаго брачнаго акта Канцлеромъ Францiи, а также при церковномъ благословенiи четы, кромѣ Короля и членовъ Корол. фамилiи присутствовали, Герцогъ *Павелъ* Виртембергскiй, и братъ жениха, Герцогъ *Эрнестъ*, всѣ Министры и даже чиновники Дома Короля и Принцевъ. Свидѣтелями были со стороны Принцессы: Баронъ *Сегiе*, Вице-Президентъ Палаты Перовъ и Г. *Дюпенъ* Экспрезидентъ Палаты Депутатовъ; со стороны Герцога, Маршалъ *Жераръ* и Виртембергскiй Посл. Гр. *Мюлиненъ*. — Король 24 ч. опять возвратится въ Тюйльерiйскiй замокъ.

— Распространился слухъ о сближенiи Г-на *Гизо* съ Министерствомъ. *Temps* опровергаетъ сегодня это извѣстiе, и даже даетъ понять, что Министерство рѣшилось исключить многихъ доктринерскихъ кандидатовъ изъ Палаты.

— Извѣстiе о прибытiи Г-на *Тьера* въ Парижъ опять не подтверждается. Онъ отправился изъ Бордо въ Лилль, гдѣ тесть его получилъ должность Генеральнаго сборщика.

— Правительство публикуетъ сегодня въ *Монитерѣ* телеграфич. депешу о Африканскихъ дѣлахъ, въ которой только подтверждается (уже сообщенное) извѣстiе о прибытiи Принца *Жоанвильскаго*, и о выѣздѣ его въ Константину. Въ концѣ депеши изъ Тулона отъ 15 ч. а изъ Боны отъ 7 ч. содержится еще: „Весь экспедицiонный корпусъ, 5-го ч. былъ собранъ на 3 часа отъ Константины. Непрiятеля не было видно. Очень многiя племена оставили *Ахметъ-Бея*, и предались Генералъ-Губернатору. Герцогъ *Немурскiй* съ первою бригадою, будто подошелъ 6-го ч. къ Константинѣ. До сихъ поръ состоянiе здоровья въ войскѣ совершенно удовлетворительно и погода прекрасная."

— Вышедшiй сегодня по полудни жур. *Charte* со-

ktor, szyper Sirma i bryg Grecki Hektor, szyper Diamandi Dimitri, w Taganrogu ładowane, przybyły do Kerczu ze znacznemi uszkodzeniami. (*G. O.*)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Prussy.

Berlin, dnia 26 Października.

Dzisia od pół do 1-szey do 1-ey po południu otrzymano tu z Kolonii następującą depeszę telegraficzną: „*Paryż, 23 Paździer.* Konstantyna d. 13 została wziętą. Jenerał *Damrémont* poległ w wyłomie."

— We Wrocławiu obchodzono d. 18 b. m. rocznicę bitwy pod Lipskiem, przez podzielenie summy 40 talarow pomiędzy 21 wojowników, którzy od tey bitwy zostali inwalidami, a są rodem z obwodu Wrocławskiego.

— Z d. 23 na 24 b. m. zachorowało na cholerę tu w Berlinie 6 osób, umarło zaś 5, między któremi cztéry z dawnieyszych chorych. (*A.P.S.Z.*)

Austrya.

Wiedeń, dnia 17 Października.

Cesarz jutro o godzinie 11 przed południem, ma położyć kamień węgielny do nowo wybudowanego klasztoru kongregacyi Mechitarystów, która już od lat 25 exystuje w Wiedniu. Uroczyste poświęcenie kamienia, wykonane będzie przez Xięcia *Altieri* Arcybiskupa Efezu, i Nuncyusza Apostolskiego przy tuteyszym dworze.

— Jak zaprowadzenie Włoskiey szlachetney gwardyi przy tuteyszym dworze nie zostawuje żadney wątpliwości, tak również ma bydź urządzona Galicyyska gwardya szlachetna (niegdyś nazywana Polską), składająca się z 60 osób, ubior tylko ma się zupełnie różnić od dawnieyszego.

— W obozie pod Pettau, pokazało się, jak słychać, kilka przypadków cholerycznych, lecz nie miały żadnych dalszych szkodliwych skutków. Pomimo to jednak dla ostróżności wysłano tam tuteyszych medyków woyskowych. (*A. P. S. Z.*)

— Odebrano tu z Białogrodu doniesienie, o nieporozumieniach zaszłych między Rządem Serbskim a Konsulem Austryackim, z powodu których może bydź ten ostatni odwołany.

— Uważano, że w krajach Austryackich znika powoli pieniądz papierowy, którego mieysce moneta brzęcząca zaymuje. Już od lat kilku, wypłacają żołd w ogólności całey służbie publiczney, nie papierami, ale gotówką. (*G. C.*)

Francya.

Paryż, dnia 18 Października.

Wczora wieczorem, w zamku Trianon, odbyło się zaślubienie Xiężniczki *Maryi* z Xięciem *Alexandrem* Wirtemberskim. Ślub dopełniony był podwóynie, przez Biskupa Wersalskiego i Pastora *Cuvier*. Podczas czytania cywilnego aktu zaślubienia przez Kanclerza Francyi, a takoż pod czas kościelnego błogosławieństwa pary, oprócz Króla i członków rodziny Królewskiey obecnemi byli Xiąże *Paweł* Wirtemberski, i brat zaślubionego Xiąże *Ernest*, wszyscy ministrowie, a także urzędnicy domu Króla i Xiążąt. Swiadkami byli, ze strony Królewny, Baron *Séguier*, Wice Prezydent Izby Parów i P. *Dupin* ex-Prezydent Izby Deputowanych; ze strony Xięcia, Marszałek *Gérard* i Poseł Wirtemberski, Hrabia *Mülinen*. — Król d. 24 znowu powróci do zamku Tuilleryow.

— Rozbiegła się pogłoska o zbliżeniu się pomiędzy P. *Guizot* a Ministeryum. *Temps* zaprzecza dzisia tey nowinie i daje nawet do zrozumienia, że Ministeryum postanowiło, wielu kandydatów doktrynerskich wyłączyć z Izby.

— Wiadomość o przybyciu P. *Thiers* do Paryża znowu się niepotwierdza. Udał się on z Bordeaux do Lille, gdzie teść jego otrzymał urząd Jeneralnego poborcy.

— Rząd ogłosił dzisia w Monitorze depeszę telegraficzną o sprawach Afrykańskich, lecz w którey tylko potwierdza się (już udzielona) wiadomość o przybyciu Xięcia *Joinville* i o wyjeździe jego do Konstantyny. Na końcu depeszy, datowaney d. 15 z Tulonu, a d. 7 z Bony czytamy: „Cały korpus wyprawy, d. 5 był zgromadzony na trzy godzin drogi od Konstantyny. Nieprzyjaciel nie dał się widzieć. Wielka liczba pokoleń opuściła *Achmet Beja* i poddała się Gubernatorowi Jeneralnemu. Xiąże *Nemours*, na czele pierwszey brygady, d. 6 miał przybydź pod Konstantynę. Dotychczas stan zdrowia woyska jest zupełnie zaspakajający i pogoda bardzo piękna."

— Dzisieyszy popołudniowy dziennik *Charte*, udzie-

общаетъ какъ постскриптъ, слѣдующую телегр. депешу: „*Тулонъ 17 Октября* (Бона 12 Окт.). Письмомъ отъ 10 Октября писаннымъ съ долины Мансура, Генералъ *Перрего* увѣдомляетъ, что войско 6-го Октября прибыло къ Константинѣ. Два дня продолжался сильный дождь, отъ чего дѣйствія осады были прекращены; но погода стала лучше, и надѣялись 11 Октября сдѣлать проломъ. Герцогъ *Немурскій* въ хорошемъ здоровьи. Полковникъ *Бернель*, находящійся въ лагерѣ, присоединится 13 Октября съ тремя баталіонами, 200 канонерами, 250 артиллерійскими лошадьми и 2 двѣнадцатьфунтовыми орудіями, къ войску. Войска эти должны провожать Принца *Жоанвильскаго*, прибывшаго 9-го ч. въ лагерь Меджецъ-Гамаръ."

— Правительство дало дозволеніе похоронить бренные останки Герцогини *Ст. Ле*, подлѣ Императрицы *Жозефины* въ Рюэлѣ близъ Парижа, и нужный для сего пашпортъ тотчасъ отправленъ въ Швейцарію.

— Генералъ-Лейтенантъ Графъ Матѳей *Дюма* Перъ Франціи и Государст. Совѣтникъ, вчера скончался на 84 году жизни.

— Г. *Ла Касъ*, отправляющійся съ порученіемъ Правительства въ Гаити, вчера выѣхалъ отсюда въ Брестъ, откуда отплыветъ.

— Колоніальный Совѣтъ Гваделупы, препроводилъ адрессъ къ Королю, въ которомъ горько жалуется на принятый Палатою Депутатовъ законъ о сахарѣ.

— Въ письмѣ изъ Байонны отъ 14 ч. содержится: „Карлисты не шутя угрожаютъ Валкарлосу. Испанскій Консулъ требовалъ дозволенія у Генерала *Гариспа*, дать свободу перейти чрезъ Французскую границу 400 людямъ долженствующимъ поспѣшить въ защиту сего мѣста. Если Генералъ заставитъ ожидать отвѣта, то должно опасаться, успѣетъ ли удержаться это мѣсто."— *Mémorial des Pyrenées* сегожъ числа увѣдомляетъ въ припискѣ, что Карлисты вступили уже въ Валкарлосъ и что опять начали осаждать Лодозу.

— Тогда какъ новѣйшіе журналы съ Испанскихъ границъ опять говорятъ о весьма опасномъ состояніи здоровья *Донъ-Карлоса*, здѣшніе легитимистскіе журналы объявляютъ какъ офиціальное извѣстіе, что *Донъ-Карлосъ* намѣренъ обручиться съ своею своячиницею, Принцессою *Беирскою*. Разрѣшеніе изъ Рима будто уже получено.

— *Жур. Прѣній* опять навѣрное утверждаетъ, что Ген. *Цурбано* одинъ изъ смѣлѣйшихъ начальниковъ Христиноскаго войска, палъ подъ рукою измѣнника. Другіе журналы оспариваютъ это извѣстіе.

19-го Октября.

Слышно, что Герцогиня *Виртембергская*, 24 ч. предприметъ путешествіе изъ Тріанона въ Германію, однако будущею весною надѣются, что она проведетъ нѣсколько мѣсяцевъ среди семейства.

— Король и Королева будто сдѣлали Принцессѣ *Маріи* на 300,000 фр. подарокъ алмазами и жемчугомъ, а тетка ея Принцесса *Аделаида* предложила ей свой годовый пенсіонъ въ 100,000 фр.

— По случаю бракосочетанія Принцессы *Маріи*, Президентъ Совѣта Гр. *Моле*, наименованъ кавалеромъ великаго креста Почетнаго Легіона, а Графъ *Мюлиненъ* Виртембергскій Посланникъ старшимъ Офицеромъ сегожъ ордена.

— Правительство объявило сегодня слѣдующую депешу *изъ Тулона отъ 17-го г. въ 8½ часовъ вечера*: (Депеша Ген. *Дамремона* изъ Самбы, 5 Окт.) „Я прибылъ сюда съ двумя первыми бригадами и тяжелыми орудіями; остальная часть войска и фурштаты слѣдуютъ позади. Предъ нами Константина. Тамъ кажется все спокойно; незамѣтно никакого новаго дѣла; самый незначительный лагерь находится отъ насъ по лѣвую сторону; близъ сего лагеря видно нѣсколько шаекъ Арабовъ. Сегодня вечеромъ мы расположимся при самомъ городѣ. Погода прекрасная и здоровье въ войскѣ удовлетворительно." Хотя эта депеша числомъ ранѣе вчерашней, но это происходитъ отъ опоздавшаго корабля, впрочемъ кажется, по молчанію сегодняшняго *Монитера* должно судить, что нѣтъ сомнѣнія, что сообщенное извѣстіе о взятіи 11 ч. Константины преждевременное. Однако чрезъ нѣсколько дней должно быть рѣшительное извѣстіе о послѣдствіи экспедиціи.

— *Торговый журналъ* сообщаетъ: „*Тунисскій Бей Сиди-Мустафа, 10 г. с. м. умеръ*; онъ уже давно страдалъ аневризмомъ. Старшій его сынъ, *Сиди Ахметъ Бей*, безъ всякаго сопротивленія избранъ его наслѣдникомъ. Новый Монархъ имѣетъ 30 лѣтъ отъ роду. Говорятъ, что онъ одаренъ познаніями и геніемъ. Умершій Бей имѣлъ только 52 года. Извѣстіе о смерти его доставилъ пароходъ *Ахеронъ* въ Тулонъ; при своемъ отплытіи оставилъ онъ на та-

ła jako przypisek jeszcze następującą depeszę telegraficzną: „Tulon 17 Pazdzier. (Bona 12 Pazdzier.) Przez list dnia 10 Paździer. datowany na dolinie Mansura, Jenerał *Perregaux* donosi, że woysko 6 Pazdzier., przybyło pod Konstantynę. Przez dwa dni deszcz ulewny padał, przez co, działania około oblężenia były wstrzymane, lecz pogoda się polepszyła, i spodziewano się 11 Października, zrobić wyłom, Xiąże *Nemours* ma się dobrze. Półkownik *Bernelle*, który jest w obozie, d. 13 Paździer. przyłączy się do woyska z trzema batalionami, 200 kanonierami, 250 końmi artylleryczneml i dwóma działami dwónastą funtowemi. Woyska te eskortować mają Xięciu *Joinville*, który d. 9 Pazdzier. przybył do obozu *Medżez-Hamar*."

— Rząd udzielił pozwolenie, złożenia zwłok Xiężny *St. Leu* obok Cesarzowey Józefiny w Ruel pod Paryżem, i potrzebne na to pasporta natychmiast wysłane zostały do Szwaycaryi.

— Jenerał Porucznik Hrabia Mathieu *Dumas*, Par Francyi i Radźca Stanu, umarł wczora w 84 roku życia.

— P. *Las Cases*, który z poleceniem Rządu udaje się do Hayti, zawczora wyjechał ztąd do Brestu, zkąd ma wypłynąć.

— Rada kolonialna Guadelupy, przesłała adress Królowi, w którym mocno się użala na przyjęte przez Izbę deputowanych prawo o cukrze.

— List z Bayonny pod dniem 14 donosi: „Karoliści mocno zagrażają Valcarlosowi. Konsul upraszał Jenerała *Harispe* o dozwolenie wolnego przeyścia przez granicę Francuzką 400 ludziom, którzy mają pośpieszyć z posiłkiem temu mieyscu. Jeśli odpowiedź Jenerała nie tak prędko nastąpi; tedy lękać się należy, że punkt ten niepotrafi dłużey się utrzymać."— *Memorial des Pyrenées* teyże daty donosi w przypisku, że Karoliści weszli już do Valcarlos, i że oblężenie Lodozy przez Karolistów znowu się rozpoczęło.

—W tymże czasie, gdy naynowsze dzienniki od granic Hiszpańskich, znowu donoszą o bardzo niebezpiecznym stanie zdrowia *Don Carlosa*, tuteysze dzienniki legitymistyczne ogłaszają, jako wiadomość urzędową, że *Don Carlos* ma zamiar zaślubić swoję krewną Xiężniczkę Beira. Dyspensę z Rzymu miano już otrzymać.

— *Dziennik Rozpraw* znowu naymocniey zapewnia, że Jenerał *Zurbano*, jeden z nayodważnieyszych dowódzców woyska Krystynistowskiego, zginął z ręki zdradzieckiey. Inne dzienniki nie przestają zaprzeczać tey wiadomości.

Dnia 19.

Słychać, że Xiężna *Wirtemberska* d. 24 przedsięwezmie podróż z Trianon do Niemiec, jednak na wiosnę z powrótem jest oczekiwana, dla przepędzenia kilku miesięcy w gronie familii.

— Król i Królowa mieli uczynić Xiężniczce *Maryi* podarunku na 300,000 fran. w dyamentach i perłach, a ciotka jey Xiężniczka *Adelaida* ofiarowała roczne swe wyznaczenie 100,000 franków.

— Z okoliczności zaślubienia Xiężniczki *Maryi*, Prezydent Rady Hrabia *Molé* mianowany został Kawalerem wielkiego krzyża orderu Legii Honorowey, a Hrabia *Mülinen*, Poseł Wirtemberski, wielkim Oficerem tegoż orderu.

— Rząd ogłosił następującą depeszę telegrafieczną z Tulonu pod d. 17 o pół do 9-tey wiecz. (Depesza Jenerała *Damrémont* z Samba 5 Paździer.) „Przybyłem tu z dwiema pierwszemi brygadami i działami do oblężenia; pozostała część woyska i bagaże z tyłu postępują. Przed nami leży Konstantyna. Zdaje się tam wszystko spokoynem; nie widać żadnych nowych robót; po lewey nas stronie jest nader nieznaczący obóz, w bliskości którego, daje się postrzegać kilka kup Arabów. Tego wieczora rozłożymy się pod samém miastem. Pogoda jest piękna, a stan zdrowia w woysku zupełnie dobry." Chociaż ta depesza ma dawnieyszą datę, aniżeli wczora udzielona, co zależy od spóźnionego przybycia okrętu, zdaje się jednak, sądząc z milczenia dzisieyszego *Monitora*, iż nie zachodzi żadna wątpliwość, że udzielona wiadomość o wzięciu Konstantyny na d. 11, była zawczesną. Z tém wszystkiém jednak, za dni kilka powinniśmy otrzymać stanowczą wiadomość o skutku wyprawy.

— W *Journal du Commerce* czytamy: „*Bey Tunetański, Sidi Mustafa, d. 10 t. m. umarł*; cierpiał on już od dawnego czasu na anewrizma. Starszy syn jego, *Sidi-Achmet-Bey*, bez żadnego oporu obrany został jego następcą. Nowy Monarcha ma 30 lat wieku. Zapewniają, że nie braknie mu, ani na wiadomościach, ani na geniuszu. Zmarły Bey żył tylko 52 lata. Wiadomość o śmierci jego otrzymano w Tulonie przez parochod *Acheron*, który przy odeyściu swojém zostawił

мошней рейдѣ адмиральскій корабль *Іена*, на коемъ находится Контръ-Адмиралъ *Лаландъ* а также линейные корабли *Сюффренъ* и *Алгезирасъ*."

— Г. *Одиллонъ Барро* прибылъ третьяго дня въ Парижъ.

20-го Октября.

Г. *Дюпенъ* послѣ бракосочетанія Принцессы *Маріи* возвратился въ Неверсъ и по окончаніи выборовъ опять пріѣдетъ въ Парижъ.

— Г. *Тьеръ* прибывшій сюда на нѣсколько дней, вчера имѣлъ аудіенцію у Герцога *Орлеанскаго* и сегодня опять поѣдетъ въ Лилль.

— Правительство публиковало сегодня слѣдующія телеграфическія депеши: „*Байонна 17 Октября въ 6½ час. вечера.* 14 ч. Леонъ *Иріартъ* провожалъ иностранный легіонъ, находившійся на пути отъ Памплоны въ Якку, до Урроса и 16 ч. возвратился въ Гуерту. *Гони* и *Герге*, стоящіе съ орудіями при Енгви, хотятъ сдѣлать нападеніе на всѣ укрѣпленія линіи и начать съ Цубири." — „*Бордо 18 Октября въ 12½ час.* По извѣстіямъ изъ Мадрита отъ 14-го ч. *Донъ Карлосъ* направилъ путь въ Аранду. *Эспартеро* 10-го ч. вышелъ изъ Саласа, чтобы идти въ томъ же направленіи. Въ Мадритѣ не случилось ничего важнаго. Выборы вообще вышли въ духѣ умѣренной партіи."

— Въ *Gazette de France* сказано: „Въ полученныхъ сегодня извѣстіяхъ ничего не упомянуто о здоровьи *Донъ-Карлоса*, изъ чего мы осмѣливаемся заключать, что недавно распространившаяся на этотъ счетъ молва вымышлена. Таковы же кажется и подробности, описанныя въ Христиноскихъ журналахъ о сраженіи при Ретуертѣ. Потеря съ обѣихъ сторонъ, по крайней мѣрѣ одинаково значительна. Намъ пишутъ изъ главной квартиры Карлистовъ, что тамъ не нуждаются ни въ деньгахъ ни въ запасѣ и что войско отлично храбро. Послѣднія движенія *Донъ-Карлоса* основываются на его планахъ касательно дальнѣйшихъ дѣйствій, которыя проникнуть невозможно. Онъ хочетъ безъ сомнѣнія обезопасить для себя свободный переходъ чрезъ Эбро, но прежде поддержать свои важныя сношенія съ Наваррою, нежели возвращаться въ эту провинцію."

21-го Октября.

Письмо изъ Тулона отъ 17 ч. содержитъ: „Пароходъ *Церберъ* сей часъ прибылъ изъ Боны, но къ сожалѣнію не подтверждаетъ доставленнаго пароходомъ *Крокодиломъ* извѣстія о взятіи Константины. 15-го ч. въ Бонѣ при отходѣ *Цербера*, знали только, что осада продолжалась. Много носилось слуховъ, но кажется ни одинъ изъ нихъ не заслуживаетъ вѣроятія *) — Тунисскій Бей какъ теперь догадываются, будто отравленъ."

— Получено извѣстіе, что Прусскіе Офицеры Генеральнаго Штаба, Маіоръ *Виллизенъ* и Капитанъ *Эльрихсъ* присоединились въ Бонѣ къ Принцу *Жоанвильскому*, и въ свитѣ его предприняли походъ въ Константину.

— Правительство публикуетъ сегодня слѣдующую телегр. депешу: „*Нарбонна 20 Октября въ 6 час. вечера.* Баронъ *Мееръ* 13 ч. возвратился съ 400 чел. изъ Манле въ Барселону, чтобы тамъ опять возстановить порядокъ. Онъ занимался преобразованіемъ національной гвардіи. По возвращеніи его, многія фамиліи, ушедшія на корабли стоящіе на тамошней рейдѣ, опять возвратились въ Барцеллону. 11-го ч. Валенцію окружилъ небольшой Карлистскій корпусъ. Мадритскихъ почтъ два уже дня не было."

— По письмамъ изъ Бургоса отъ 14 ч., *Донъ-Карлосъ* уже 11 ч. выступилъ со всѣми своими войсками чтобы опять идти на Мадритъ. Помянутыя письма изъявляютъ при томъ живѣйшее опасеніе на счетъ всей старой Кастиліи, такъ какъ Карлисты все болѣе и болѣе утверждаются въ сей провинціи. Карлистская юнта опять возстановлена въ Санъ-Леонардо, откуда она во всѣ стороны посылаетъ требованія на людей, деньги и съѣстные припасы. Ген. *Эспартеро* идетъ теперь чрезъ Алмасонъ въ Сигуэнса, а между тѣмъ Генералы *Лоренцо* и *Карунделетъ* отступаютъ въ направленіи къ Арандѣ по Дуэро. (*A.P.S.Z.*)

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 18-го Октября.

Герцогу *Веллингтону* представлены недавно отъ жителей Ирландскаго Графства Эннискилленъ два адресса для подачи царствующей и вдовствующей Королевамъ, но Герцогъ препроводилъ ихъ Статсъ Секретарю Внутрен. Дѣлъ, Лорду *Джонъ-Русселю* и Лорду *Гове*; по *Дублинскому Журналу*, адрессы эти принадлежатъ оранжистамъ, и будто въ собра-

*) См. статья *Пруссія*.

w tameczney przystani okręt Admiralski *Jena*, na którym znaydował się Kontr-Admirał *Lalande*, oraz okręty liniowe *Suffren* i *Algesiras*."

— P. *Odillon Barrot* zawczora przybył do Paryża.

Dnia 20.

P. *Dupin* po zaślubieniu Xiężniczki *Maryi* powrócił do Nevers, i dopiero po wyborach, znowu przybędzie do Paryża.

— P. *Thiers*, który na kilka dni tu przybył, miał wczora posłuchanie u Xięcia *Orleańskiego*, a dzisia znowu wyjeżdża do Lille.

— Rząd ogłosił dzisia następujące depesze telegraficzne: „*Bayonna, 17 Paździer. o pół do 7-mey wiecz.* Dnia 14 Leon *Iriarte* eskortował legią zagraniczną, która się znaydowała w drodze z Pampelony do Jacca, aż do Urros, i d. 16 powrócił do Huerta. *Gony* i *Guergue*, którzy stali z działami pod Enguy, chcieli uderzyć na wszystkie twierdze linii i zacząć od Zubiry." — „*Bordeaux, 18 Paździer. o pół do 1-szey.* Podług wiadomości z Madrytu pod datą d. 14, *Don Carlos* udał się ku Aranda. *Espartero* d. 10 wyszedł z Salas, ażeby udać się w tymże kierunku. W Madrycie nie zaszło nic ważnego. Wybory w powszechności wypadły w duchu stronnictwa umiarkowanego."

— W *Gazette de France* czytamy: „Otrzymane dzisia przez nas wiadomości z Hiszpanii, nic nie donoszą o stanie zdrowia *Don Carlosa*, z czego wnosić możemy, że rozszerzone niedawno w tym względzie pogłoski, są czystym wymysłem. Podobnyż przypadek musi być ze szczegółami, jakie udzielają dzienniki Krystynistowskie o bitwie pod Retuerta, a przynaymniey strata z obu stron była równie znaczna. Donoszą nam z główney kwatery Karolistowskiey, że tam nie braknie, ani na pieniądzach, ani na zapasach, i że duch woysk zawsze jest ożywiony. Ostatnie wykonane przez *Don Carlosa* poruszenia, są w związku, jak nas zapewniają, z planem dalszych operacyy, których wypadek trudno przeniknąć. Chce on bez wątpienia zabezpieczyć sobie wolne przeyście przez Ebro, lecz pierwiey, utrzymać ważne swoje związki z Nawarrą, aniżeli, uskutecznić powrót swoy do tey prowincyi."

Dnia 21.

List z Tulonu pod d. 17 donosi: „Parochod *Cerberus* przybył właśnie z Bony, lecz, na nieszczęście, nie potwierdza przywiezioney przez statek *Krokodill* wiadomości o wzięciu Konstantyny. Wszystko, co wiedziano d. 14 w Bonie, było to, że oblężenie nie ustawało. Rozmaite pogłoski były w obiegu; lecz żadna z nich nie zdaje się zasługiwać na wiarę *). — Bey Tunetański, jak się teraz domyślają, mógł być otruty."

— Dowiadujemy się teraz, że Pruscy oficerowie Sztabu Jeneralnego, Major *Willisen* i Kapitan *Oelrichs*, przyłączyli się w Bonie do Xięcia *Joinville*, i w orszaku jego udali się w pochód do Konstantyny.

— Rząd ogłosił dzisia następującą depeszę telegraficzną: „*Narbonna, 20 Paźdz. o godz. 6 wiecz.* Baron *Meer* d. 13 we 400 ludzi powrócił z Mannleu do Barcellony, dla przywrócenia tam porządku. Zaymował się on reorganizacyą gwardyi narodowey. Po powrócie jego, wiele familiy, które się schroniły na okręty, stojące na tameczney reydzie, znowu powróciło do Barcellony. Dnia 11 Barcellona była otoczona niewielkim korpusem Karolistowskim. Poczty Madryckie od dwóch dni nie przybyły."

— Podług listów z Burgos pod d. 14, *Don Carlos* już d. 11 wyruszył ze wszystkiemi swojemi woyskami, dla udania się znowu na Madryt. Przy tém wspomnione listy wyrażają naywiększą obawę o całą Starą-Kastylią, gdyż Karoliści coraz więcey umacniają się w tey prowincyi. Junta Karolistowska znowu ustanowiona została w St. Leonardo, zkąd na wszystkie strony rozpisuje kontrybucye na ludzi, pieniądze i zapasy żywności. Jenerał *Espartero* idzie teraz przez Almazon do Siguenza, a Jenerałowie *Lorenzo* i *Carondelet* cofają się w kierunku na Aranda ponad Duero. (*A.P.S.Z.*)

Brytania Wielka i Irlandya.

Londyn, dnia 18-go Października.

Xięciu *Wellingtonowi* przesłane były niedawno dwa adressa od mieszkańców Hrabstwa Irlandzkiego Enniskillen, dla podania panującey Królowey i Królowey wdowie, lecz Xiąże oddał je Sekretarzowi Stanu do spraw wewnętrznych, Lordowi John *Russel* i Lordowi *Howe*; podług *Dziennika Dublińskiego*, adressa te mają pochodzić od Oranżystów, i na zgromadze-

*) Patrz artykuł Prussy.

нiи, въ которомъ онѣ приняты, рѣшительно постановлено, что ни одинъ Вигъ безъ нарушенiя чести, не можетъ подносить подобные адрессы. Помянутый журналъ замѣчаетъ по сему о хладнокровномъ прiемѣ, какой встрѣтило сiе собранiе со стороны Герцога *Веллингтона*.

— Въ Гильдгаллѣ дѣлаютъ чрезвычайныя приготовленiя къ принятiю Королевы. — Принцесса *Августа* Саксонская находится теперь на пути изъ Оксфорда въ Ливерпуль.

— За нѣсколько дней появилось здѣсь сочиненiе *О'Коннеля* о Ирландiи и Ирландцахъ. Оно посвящено Королевѣ. (*A.P.S.Z.*)

— Корабль *Браганца* прибывшiй въ Фальмутъ, оставилъ Лиссабонъ 10-го ч., Порто 11, Виго 12, и Кадиксъ 7 ч. с. м.; на немъ прибылъ Герцогъ *Терсеирскiй*, въ сопровожденiи нѣкоторыхъ Офицеровъ своего штаба. Въ Лиссабонѣ царствовало спокойствiе; Министры подали въ отставку, потому что Королева не утвердила изгнанiя враговъ Министерства, но предложенiе ихъ не принято. (*G. C.*)

Германiя.

Ганноверъ, 17-го Октября.

Государств. и Кабинетный Министръ Г. *Омптеда*, который немедленно послѣ смерти Короля *Вильгельма* хотѣлъ удалиться съ политическаго поприща, оставленъ при должности нынѣшнимъ Королемъ, а между тѣмъ онъ пользовался минеральными водами для поправленiя разстроеннаго здоровья. Онъ назначенъ былъ Посланникомъ въ Лондонъ, но отказался отъ сей должности по случаю перемѣны въ отношенiяхъ. Король соглашаясь на желаемую имъ отставку, оставилъ его при полномъ жалованьи въ 6,000 рейхсталеровъ. Здѣсь вообще полагаютъ, что по удаленiи Г-на *Омптеды*, когда созваны будутъ чины, оставятъ службу еще нѣсколько Министровъ, членовъ тайнаго совѣта; одно только становится вѣроятнѣе, что Король имѣетъ достаточную волю и силу для поддержанiя своихъ намѣренiй, и его неустрашаютъ никакiя препятствiя и затрудненiя.

Стутгардъ, 16-го Октября.

Наконецъ опредѣлено мѣсто, гдѣ долженъ быть построенъ монументъ *Шиллера*. Это мѣсто назначено на площади между новымъ дворцомъ Принца *Фридриха* и зданiемъ для выставки промышленности.

— Когда въ послѣднее время Король присутствовалъ въ хозяйственно-земледѣльческомъ празднествѣ, въ свитѣ Е. В., замѣтили его племянника Принца *Монфортскаго*, обращавшаго тѣмъ на себя вниманiе всѣхъ, что онъ чрезвычайно похожъ на дядю своего Императора *Наполеона*. Молодой Принцъ воспитывается въ офицерской школѣ въ Лудвигсбургѣ, а старшiй братъ его съ нѣкотораго времени уже въ военной службѣ. (*G. C.*)

Турцiя.

Константинополь, 4-го Октября.

Неизвѣсто, долго ли пробудетъ здѣсь Эрцъ-Герцогъ Австрiйскiй *Iоаннъ*; между тѣмъ воинскiя распоряженiя Султана показываютъ, что присутствiемъ Эрцъ-Герцога и другихъ знаменитыхъ иностранцевъ хотятъ воспользоваться для того, чтобы доказать, что Турецкiя войска сдѣлали большiе успѣхи въ тактикѣ.

— *Тагиръ-Паша*, который всегда находилъ въ Пертевѣ ревностнаго защитника, теперь, лишившись послѣдней опоры, впалъ въ совершенную немилость.

— Персидскiй Посланникъ наконецъ имѣлъ у Султана аудiенцiю. Извѣстiя полученныя имъ изъ Тегерана, поводимому не совсѣмъ прiятны. Кажется въ Персiи сильныя волненiя и Шахъ не такъ твердъ на своемъ престолѣ какъ доселѣ думали. Шахъ почелъ за нужное оставить походъ своего войска и обратиться въ Таврисъ для сохраненiя тамъ порядка.

— *Мегмедъ-Али* совершенно въ страдательномъ состоянiи и кажется намѣренъ увеличить свое войско и внушить къ себѣ уваженiе. Кажется онъ весьма недоволенъ возвратился изъ послѣдняго путешествiя и намѣренъ преобразовать морскую часть.

— Въ *Morning-Chronicle* изъ Константинополя отъ 27 Сентября пишутъ: „Назначенiе *Гаджи-Акифъ-Эфендiя* Министромъ Внутреннихъ Дѣлъ и *Решидъ-Бея* Министромъ Внѣшнихъ Дѣлъ, друзья Турцiи принимаютъ знакомъ важныхъ усовершенствованiй по управленiю. Сбудется ли это, откроетъ послѣдствiе. На мѣсто *Ферика-Ахметъ-Паши* назначенъ молодой человѣкъ, неисправлявшiй еще публичной службы, *Ахмеджи-Эффенди* Посланникомъ при Австрiйскомъ дворѣ. Язва почти совсѣмъ прекратилась и не слышно уже о холерныхъ припадкахъ." (*A.P.S.Z.*)

niu Hrabstwa, na którém takowe uchwalone zostały, miano wyraźnie postanowić, iż dla żadnego Wigha nie będzie zaszczytem podobne podawać adressa. Wspomniony dziennik zwraca ztąd uwagę na zimne obeyście się, jakiego zgromadzenie doznało ze strony Xięcia *Wellingtona*.

— W Guildhall czynią się nadzwyczayne przygotowania do przyjęcia Królowey. — Xiężniczka *Augusta* Saska znayduje się dopiero w drodze z Oxfordu do Liverpool.

— Przed kilką dniami ukazało się tu pisemko *O'Connella* o Irlandyi i Irlandczykach. Poświęcone jest Królowey. (*A.P.S.Z.*)

— Okręt *Braganza*, który do Falmouth zawinął, opuścił Lisbonę d. 10, Oporto d. 11, Vigo d. 12, a Kadyx d. 7 b. m.; na jego pokładzie przybył Xiąże *Terceira*, w towarzystwie niektórych oficerów sztabu swojego. W Lisbonie panowała spokoyność; Ministrowie podali się do dymissyi, z powodu, że Królowa nie zatwierdziła proskrypcyi przeciwko nieprzyjaciołom Ministeryum, ale podanie ich nie zostało przyjęte. (*G.C.*)

Niemcy.

Hannower, 17 Października.

Minister Stanu i Gabinetowy Pan *Ompteda*, który zaraz po śmierci Króla *Wilhelma*, pragnął usunąć się od obowiązków służby publiczney, został w niey zatrzymany przez teraźnieyszego Monarchę, a tymczasem używał kąpieli mineralnych dla poratowania zdrowia nadwątlonego. Był on przeznaczony na Posła w Londynie, ale wymówił się i od tego obowiązku, z powodu zaszłey zmiany w stosunkach. Król udzielając mu żądaną dymissyą, zostawił go przy całkowitey pensyi, wynoszącey 6,000 talarów. Jest tu zdaniem powszechném, iż po usunieniu się Pana *Omptedy*, gdy Stany zwołane zostaną, wyydzie ze służby kilku jeszcze Ministrów, członków Rady Tayney; jedno tylko staje się coraz pewnieyszém, to jest: że Król posiada dosyć woli i siły, aby utrzymać zamiary swoje, w czém nie odstraszają go żadne przeszkody i żadne trudności.

Stuttgard, 16-go Października.

Zgodzono się nareszcie względem mieysca, na którém ma bydź postawiony pomnik dla *Szyllera*. Będzie niém plac pomiędzy nowym pałacem Xięcia *Fryderyka*, a gmachem wystaw przemysłowych.

— Gdy ostatnim razem znaydował się Król na uroczystości gospodarczo-rolniczey, uważano w orszaku Monarchy jego siostrzeńca, młodego Xięcia *Montfort*, który zwracał przez to wszystkich uwagę na siebie, że jest nadzwyczaynie podobny do stryja swego Cesarza *Napoleona*. Młody Xiąże jest umieszczony w szkole oficerów w Ludwigsburgu, a brat jego starszy, od niejakiego już czasu zostaje w słuźbie woyskowey. (*G. C.*)

Turcya.

Konstantynopol, d. 4 Października.

Nie wiadomo, jak długo Xiąże *Jan* Austryacki tu zabawi; jednak przygotowania wojenne, które nakazał Sułtan, oznaczają, ażeby, korzystając z obecności Arcy-Xięcia i innych Wysokich cudzoziemców, dać dowód, że woyska tureckie uczyniły wielkie postępy we względzie taktyki.

— *Tahir* Basza, który w *Pertewie* znaydował zawsze gorliwego zastępcę, pozbawiony teraz ostatniey swojey podpory, wpadł w zupełną niełaskę.

— Poseł Perski miał nakoniec posłuchanie u Sułtana. Wiadomości, które otrzymał on z Teheranu, mają bydź niebardzo pocieszające. Zdaje się, że w Persyi gwałtowne dzieją się przewróty i Szach nie tak jest mocny na swoim tronie, jak dotąd rozumiano. Szach uznał za dobre, zaniechać pochod swojego woyska i udać się przeciwko Tabris, dla utrzymania tam porządku.

— *Mehmed-Ali* zachowuje się zupełnie biernie, i zdaje się o tém tylko myśléć, ażeby powiększyć swe siły i postawić się w stanie nakazującym poważenie. Miał on bardzo nieukontentowanym powrócić z ostatniey podróży i zamierza reorganizacyą w marynarce.

— *Morning Chronicle* donosi z Konstantynopola pod d. 27 Września: „Mianowanie *Hadži-Akif Effendego* Ministrem spraw wewnętrznych i *Reszid-Beja* Ministrem spraw zewnętrznych, uważane jest od przyjaciół Turcyi za dobrą przepowiednią do ważnych ulepszeń w zarządzie. Czyli się to sprawdzi, okaże przyszłość. — Na mieyscu *Ferik Achmed-Baszy*, mianowany został na Posła przy Dworze Austryackim *Achmedži-Effendi*, młody człowiek, który jeszcze nie miał żadnego publicznego urzędu. Zaraza całkiem ustała, i nie słychać o żadnych nówszych przypadkach." (*A.P.S.Z.*)

Смѣсь.

О нынѣшнемъ состоянїи партїй въ Англїи.

Въ Сентябрьской книжкѣ *Revue française* напечатана превосходная статья: „О нынѣшнемъ состоянїи партїй въ Англїи", которую приписываютъ извѣстному Депутату *Дювержье де Горану*. Авторъ насчитываетъ шесть различныхъ партїй, которыя господствуютъ нынѣ въ Нижней Палатѣ Парламента и въ цѣломъ Государствѣ. Партїи эти суть слѣдующїя: Ультра-Торїевъ, Умѣренныхъ Торїевъ, Виговъ, Умѣренныхъ Радикаловъ, Ультра Радикаловъ и Ирландцевъ. Первыя двѣ уже въ продолженїи семи лѣтъ составляютъ *Консервативную* партїю; а четыре послѣднїя, имѣющїя, со времени втораго Министерства *Мельбурна*, одну общую цѣль, придерживаются реформы. Слѣдуя этому раздѣленїю, авторъ опредѣляетъ характеръ каждой партїи отдѣльно, начиная съ трехъ послѣднихъ. Выписываемъ его слова.

„Всякому извѣстно, что Англїйское правленїе въ основныхъ своихъ началахъ есть чисто аристократическое; по этой-то причинѣ партїя Радикаловъ не только сопротивляется частнымъ его постановленїямъ, но даже старается ниспровергнуть и самыя его начала. Устройство Нижней Палаты такимъ образомъ, чтобы она была ежегодно составляема изъ членовъ, избираемыхъ всѣми гражданами безъ изъятїя; уничтоженїе должностей безъ жалованья и замѣщенїе всѣхъ мѣстъ людьми, которые состояли бы на жалованьѣ и могли бы быть отставляемы; совершенное равенство передъ закономъ, безъ малѣйшихъ слѣдовъ феодализма; отмѣна всякихъ привиллегїй и запрещенїй по торговлѣ; уравненїе господствующей Англиканской церкви со всѣми другими и продажа ея имуществъ въ пользу Государства; введенїе поземельной подати вмѣсто десятины; постановленїе, чтобы члены каждаго вѣроисповѣдованїя сами содержали своихъ священниковъ и учителей въ школахъ; и наконецъ въ особенности уничтоженїе права первородства, и передачи всего имѣнїя старшему сыну — вотъ въ чемъ заключаются, по нашему мнѣнїю требованїя Радикальной партїи. Нѣкоторые изъ ея приверженцевъ прибавляютъ еще къ этой программѣ своихъ желанїй, уничтоженїе Верхней Палаты Парламента; но большая часть изъ нихъ довольствуется уничтоженїемъ права наслѣдованїя Перскаго достоинства. Изъ этого видно, что цѣль Ультра-Радикаловъ состоитъ въ совершенномъ ниспроверженїи настоящаго порядка вещей. Усилїя ихъ встрѣчаютъ по этой причинѣ въ высшихъ классахъ общества большое сопротивленїе, которое очень ясно обнаружилось при послѣднихъ выборахъ. Изъ всѣхъ партїй Нижней Палаты ни одна не потерпѣла столь сильнаго пораженїя какъ Радикальная.

„Между Ультра-Радикалами и Умѣренными Радикалами существуетъ собственно только одно различїе, состоящее въ томъ, что первые хотятъ немедленно привести въ исполненїе свои безусловныя и безразсудныя правила, между тѣмъ какъ вторые стараются достигнуть этой цѣли постепенно. Въ сущности же обѣ партїи требуютъ одного и того же т. е. введенїя чисто демократическаго правленїя, вмѣсто аристократическаго умѣреннаго. По этому и билль о реформѣ въ строгомъ смыслѣ, есть не что иное, какъ предварительная сдѣлка, которой Радикалы требовали именемъ нацїй отъ правительства, не освобождая его однакожъ отъ обязанности развить этотъ билль. Впрочемъ, партїя Умѣренныхъ Радикаловъ имѣетъ въ числѣ своихъ членовъ весьма мало отличныхъ людей. — Къ Радикаламъ нерѣдко причисляютъ также и Ирландцевъ, не принадлежащихъ къ партїи Тори, въ особенности приверженцевъ *О'Коннеля*; это впрочемъ большое заблужденїе; никто не сомнѣвается, что между Ирландцами есть также Радикалы; но ихъ гораздо менѣе, чѣмъ какъ думаютъ — Члены Нижней Палаты, принадлежащїе къ этой категорїи, избрали образцемъ своимъ въ послѣднихъ собранїяхъ Парламента Г. *О'Коннеля*, который изъ любви къ отечеству готовъ сдѣлаться, смотря по обстоятельствамъ, Радикаломъ, Вигомъ или Торїемъ, лишь бы ему удалось освободить Ирландїю отъ ига, ее угнѣтающаго. Нынѣ Радикальныя правила пользуются въ этой странѣ большимъ уваженїемъ; вотъ почему *О'Коннель* принялъ видъ Радикала, но какъ Ирланецъ, онъ не забываетъ при этомъ своихъ разсчетовъ и дѣйствуетъ чрезвычайно осторожно. Послѣ всего сказаннаго не трудно понять, почему этотъ человѣкъ въ народныхъ собранїяхъ позволяетъ себѣ самыя неистовыя выходки, и въ то же время всегда поддерживаетъ въ Нижней Палатѣ Министерство *Мельбурна*. Объ *О'Коннелѣ* судятъ очень строго, и въ нѣкоторыхъ отношенїяхъ, онъ вполнѣ это заслуживаетъ; за всѣмъ тѣмъ, не смотря на его суровость и грубыя выходки, мы не мо-

Rozmaitości.

O teraźnieyszym stanie stronnictw w Anglii.

W *Revue française* w poszycie Wrześniowym czytamy wyborny artykuł: „O teraźnieyszym stanie stronnictw w Anglii." Przypisują go znanemu deputowanemu *Duvergier de Hauranne*. Autor wylicza sześć różnych partyy, które teraz panują w Izbie Niższey Parlamentu i w całém Państwie. Stronnictwa te są następujące: Ultra-Torysow, Torysow umiarkowanych, Whigow, Radykalistów umiarkowanych, Ultra-Radykalistów i Irlandczyków. Pierwsze dwa od siedmiu już lat składają stronnictwo *Konserwatystów*, a cztéry ostatnie, mające od czasu drugiego Ministeryum *Melbourna*, jeden cel powszechny, trzymają się reformy. Idąc za tym podziałem, autor opisuje charakter każdego stronnictwa osobno, zaczynając od trzech ostatnich. Kładziemy tu jego wyrazy:

„Każdemu wiadomo, iż Rząd Angielski w zasadniczych prawidłach swoich jest czysto arystokratycznym; z teyto przyczyny stronnictwo Radykalistów nie tylko stawi opor szczególnym jego instytucyom, ale nawet stara się wywrócić i same jego zasady. Urządzenie Izby Niższey tym sposobem, ażeby corocznie była składaną z członków, przez wszystkich bez wyjątku obywateli obieranych; zniesienie obowiązków bezpłatnych i osadzenie wszystkich urzędów ludźmi, którzyby byli płatni, i mogli bydź wydalanymi; zupełna równość prawa, bez naymnieyszych śladów feudalizmu; zniesienie wszelkich przywilejów i zakazów w handlu; porównanie panującego kościoła Anglikańskiego ze wszystkiemi innemi, i przedaż jego majątków na rzecz Państwa; zaprowadzenie podatku poziemnego zamiast dziesięciny; postanowienie, ażeby członkowie każdego wyznania sami utrzymywali swoich xięży i nauczycielów w szkołach; i nakoniec w szczególności zniesienie prawa pierworodztwa, i oddanie całego majątku synowi starszemu — oto w czém się podług naszego zdania, zawiera dążność stronnictwa Radykalistów. Niektórzy z jego stronników dodają jeszcze do tego wykazu życzeń, skassowanie Izby Wyższey Parlamentu; z tém wszystkiem, większa ich część przestaje na zniesieniu dziedzicznego prawa godności Parowskiey. Ztąd się okazuje, że celem Ultra-Radykalistów jest zupełne wywrócenie dotychczasowego porządku rzeczy. Dążność ich napotyka z tey przyczyny w wyższych klassach towarzystwa wielki opor, który się naywidoczniey okazał na ostatnich wyborach. Ze wszystkich stronnictw Izby Niższey, żadne nie doznało tak mocnego ciosu, jak Radykalistów.

„Pomiędzy Ultra-Radykalistami i Radykalistami umiarkowanemi, istnieje właściwie tylko jedna różnica, iż pierwsi chcą niezwłócznie przywieśdź do skutku swe bezwarunkowe i nierozsądne zasady, gdy tymczasem ci drudzy stopniami tylko starają się swóy cel osiągnąć. W istocie zaś oba stronnictwa zmierzają do jednego i tegoż samego, to jest: do wprowadzenia rządu czysto demokratycznego, na mieysce umiarkowanego arystokratycznego. Ztąd też i bil reformy w ściśłém znaczeniu niczém innėm nie jest, jak poprzędniczą umową, którey Radykaliści żądali w imieniu narodu od Rządu, nie uwalniając go jednakże od obowiązku rozwinienia tego bilu. Zresztą, stronnictwo Radykalistów umiarkowanych ma w liczbie swoich członków, bardzo mało ludzi odznaczajáych się. — Do Radykalistów często także liczą i Irlandczyków, do stronnictwa Torysowskiego nie należących, szczególniey sprzymierzeńców *O'Connella*; jest to zresztą omyłka: nikt nie wątpi, że między Irlandczykami są także Radykaliści, ale jest ich daleko mniey, aniżeli sądzą.— Członkowie Izby Niższey, do tey kategoryi należący, na ostatnich zgromadzeniach Parlamentu, obrali sobie za wzór P. *O'Connella*, który z miłości ku oyczyźnie, gotów jest, stosownie do okoliczności stać się Radykalistą, Whigiem albo Torysem, byleby się mu tylko udało uwolnić Irlandyą zpod jarzma, kray ten uciskającego. Teraz zasady Radykalistowskie używają w tym kraju wielkiey powagi; otoż dla czego *O'Connell* przybrał na się postać Radykalisty, ale jak Irlandczyk, nie zapomina przy tém swoich obliczeń i działa nader ostróżnie. Po tém wszystkiém, co się powiedziało, nie trudno jest pojąć: dla czego ten człowiek na publicznych posiedzeniach pozwala sobie nayzuchwalszych wyskoków, i razem wspiera w Izbie Niższey Ministeryum *Melbourna*. O *O'Connellu* sądzą bardzo surowie: jakoż w niektórych względach, wcale na to zasługuje; z tém wszystkiém, pomimo jego twardości i grubych wybiegów, nie możemy zamilczeć o dobrych jego przymiotach, i dziwić się mu powinniśmy, jako gorliwemu i niezmordowanemu reprezentantowi narodu, który od

жемъ умолчать о его достоинствахъ и должны ему удивляться, какъ самому ревностному и дѣятельному представителю націи, съ давняго времени претерпѣвающей безчисленныя угнѣтенія. Весьма можетъ случиться однакоже, что въ слѣдствіе нынѣшнихъ выборовъ въ Ирландіи, вліяніе *О'Коннеля* нѣсколько уменьшится.— Мы уже выше объяснили чего желаютъ Радикалы; неужели и Виги стремятся къ той же цѣли? Совсѣмъ нѣтъ. Они увѣрены, что старыя Англійскія постановленія имѣютъ недостатки, которыя требуютъ постепеннаго исправленія, но въ основаніи они почитаютъ ихъ хорошими. По ихъ мнѣнію, право первородства приноситъ большую пользу не только частнымъ семействамъ, но и цѣлому Государству; чтожъ касается до разпространенія правъ избирательства на всѣхъ гражданъ, до ежегоднаго составленія новаго Парламента, до преобразованія Верхней Палаты и уничтоженія господствующей церкви,— то они почитаютъ все это пустыми мечтами, не заслуживающими никакого вниманія. Точно также думаютъ Умѣренные и Ультра-Торіи. Но послѣдніе стремятся еще далѣе. Преслѣдуя систематически всякое нововведеніе, они простираютъ любовь свою къ старымъ преданіямъ до фанатизма. Не говорите Ультра-Торіямъ ни объ успѣхахъ просвѣщенія, ни объ измѣненіяхъ, необходимо отъ того происходящихъ въ обществѣ— они упорно отвергаютъ первые и проклинаютъ послѣднія. Приверженцы этой партіи столь же мало одобряютъ и успѣхи промышленности со всѣми благодѣтельными ихъ послѣдствіями; они почти желаютъ возвращенія того времени, когда каждый отецъ семейства съ женою и дѣтьми самъ доставлялъ себѣ все необходимое для жалкаго своего существованія въ бѣдной хижинѣ. Точно также отстали Ультра-Торіи въ понятіяхъ своихъ и на счетъ Государственныхъ постановленій, на счетъ гражданскихъ и уголовныхъ законовъ. Всего же болѣе отличается эта партія своими религіозными правилами. Едва можно повѣрить, чтобы въ нашъ вѣкъ могло существовать такъ мало вѣротерпимости въ столь просвѣщенномъ Государствѣ, какова Англія. Римская церковь постоянно составляетъ предметъ ненависти всѣхъ Ультра-Торіевъ. Вотъ почему они дѣйствительно почитали Англію невозвратно погибшею съ того времени, какъ между членами Нижней Палаты явился хотя одинъ Католикъ. Однакожъ при послѣднихъ выборахъ партія эта имѣла столь же мало успѣха, какъ и Ультра-Радикалы.— Умѣренная партія Торіевъ, главами которой всѣ признаютъ Герцога Веллингтона и Сира Роберта Пиля, состоитъ вообще изъ людей, хотя столь же мало оказывающихъ расположенія къ политическимъ и религіознымъ нововведеніямъ какъ и Ультра-Торіи, но умѣющихъ сообразоваться съ необходимостію. Они доказали это въ 1829 году, изъявивъ согласіе на уравненіе Католиковъ въ правахъ съ Протестантами. Впрочемъ, Умѣренные Торіи должны были сожалѣть, что не сдѣлали этого еще въ то время, когда послѣ Французской революціи, во всѣхъ частяхъ Государства обнаружилось явное желаніе реформы; но за то теперь по крайней мѣрѣ они старались исправить прежнюю свою ошибку единогласнымъ утвержденіемъ новаго закона. Защищать старое Англійское правленіе при всѣхъ его недостаткахъ и даже злоупотребленіяхъ какъ можно долѣе; но въ случаѣ необходимости согласиться на уступку и своевременно предпринять реформу— вотъ, по нашему мнѣнію, въ чемъ заключается политика партіи Умѣренныхъ Торіевъ.— Это краткое обозрѣніе достаточно, кажется, опредѣляетъ характеръ и настоящее положеніе каждой партіи. Всякой согласится, что между Радикалами, которые хотятъ ниспровергнуть настоящее правленіе, и Вигами, желающими поддержать его — находится глубокая пропасть; съ другой стороны нельзя не замѣтить, что между Вигами и Умѣренными Торіями во многихъ отношеніяхъ существуетъ большое сходство; при всемъ томъ эти двѣ партіи не перестанутъ враждовать, доколѣ одна изъ нихъ не сдѣлаетъ перваго шагу ко взаимному сближенію. Мы полагаемъ, что это сближеніе возможно, что рано или поздно, оно должно произойти и что наконецъ Сиръ Робертъ Пиль и Лордъ Джонъ Россель будутъ дѣйствовать совокупно. Самое существо дѣла доказываетъ справедливость этого предположенія; если же оно несбудется, то это произойдетъ единственно по личнымъ, а не по политическимъ причинамъ." (*С. П.*)

Съ 1-го числа настоящаго мѣсяца Октября, началась подписка на послѣдній Кварталъ сего года, на газету Литовскаго Вѣстника.— Цѣна по прежнему 2 руб. 25 коп. сер.

dawna nieskończonych doznaje ucisków. Łatwo jednak bydź może, iż skutkiem teraźnieyszych wyborów w Irlandyi, wpływ *O'Connella* zmnieyszy się nieco.— Juześmy wyżey powiedzieli, czego chcą Radykaliści; czyliż i Whigowie do tego zmierzają celu? — Wcale nie. Są oni przekonani, że stare prawa Angielskie mają niedostatki, które stopniowey potrzebują poprawy, ale w gruncie poczytują je za dobre. Podług ich zdania, prawo pierworodztwa czyni wielkie korzyści nie tylko rodzinom prywatnym, ale i całemu krajowi; co się zaś ściąga do rozszerzenia praw wyborczych na wszystkich obywateli, do corocznego składania Parlamentu nowego, do reorganizacyi Izby Wyższey i zniesienia kościoła panującego,— wszystko to poczytują oni za próżne marzenia, na żadną uwagę niezasługujące. Zupełnie tož samo utrzymują Umiarkowani i Ultra-Torysowie. Ale ci ostatni sięgają jeszcze daley. Powstając systematycznie na wszelkie nowe wprowadzenia, miłość swoją do starożytnych podań posuwają aż do fanatyzmu. Ani wspomnieć Ultra-Torysom, ani o postępach oświaty, ani o odmianach, jakie ztąd koniecznie muszą wynikać w społeczeństwie — upornie oni odrzucają pierwsze i przeklinają ostatnie. Uczęstnicy tego stronnictwa mało także pochwalają i postępy przemysłu ze wszystkiemi dobroczynnemi jego skutkami; chcą oni prawie przywrócić te czasy, kiedy każdy oyciec familii z żoną i dziećmi sam sobie dostarczał wszystko, co było nieodbicie potrzebném dla nędznego swojego istnienia w ubogiey chałupie. Również Ultra-Torysowie różnią się w swych wyobrażeniach względem postanowień krajowych praw cywilnych i karnych. Nadewszystko zaś odznacza się to stronnictwo swojemi zasadami religiynemi. Zaledwo można dać wiarę, ażeby w naszym wieku mogło istnieć tak mało tolerancyi, w tak oświeconém Państwie, jakiém jest Anglia. Kościoł Rzymski jest ustawicznym przedmiotem nienawiści Ultra-Torysów. To właśnie dla czego oni rzeczywiście poczytali Anglią za zginioną bez powstania od tego czasu, jak między członkami Izby Niższey ukazał się choć jeden Katolik. Jednakże na ostatnich wyborach, stronnictwo to miało także mało powodzenia, jak i Ultra-Radykaliści.— Umiarkowane stronnictwo Torysów, głowami którego uznają wszyscy Xięcia Wellingtona i Sir Roberta Peela, składa się w ogólności z ludzi, chociaż również mało okazujących przychylności do nowych wprowadzeń politycznych i religiynych, jak i Ultra-Torysowie, ale umiejących zastosować się do konieczności. Dowiedli oni tego w roku 1829, oświadczywszy zgodę na porównanie praw Katolików z Protestantami. Zresztą, umiarkowani Torysowie musieli żałować, że nie zrobili tego wtenczas jeszcze, kiedy po rewolucyi Francuzkiey, we wszystkich częściach państwa okazało się widoczne żądanie reformy; ale za to przynaymniey starali się teraz poprawić uprzednią swą omyłkę, przez jednomyślne utwierdzenie prawa nowego. Bronić dawnego Rządu Angielskiego ze wszystkiemi jego niedoskonałościami, a nawet nadużyciami, jak można dłużey, ale w razie konieczności, zgodzić się na ustąpienie i przedsięwziąć reformę w swym czasie — oto, podług naszego zdania, w czém się zawiera polityka stronnictwa Torysow Umiarkowanych.— Krótki ten rys zdaje się dostatecznie kreślić charakter i teraźnieyszy stan każdego stronnictwa. Każdy na to przystanie, że między Radykalistami, którzy chcą odmienić Rząd teraźnieyszy, a Whigami, chcącemi go wspierać — głęboka znayduje się przepaść; z drugiey strony, nie można nie uczynić uwagi, iż między Whigami, a umiarkowanemi Torrysami w wielu względach wielka istnieje zgodność; z tém wszystkiém, dwa te stronnictwa nie przestaną się kłócić, póki jedno z nich nie uczyni pierwszego kroku do wzajemnego zbliżenia się. Sądzimy, że to zbliżenie jest podobném do spełnienia się, że rychley czy poźniey, musi ono nastąpić, i że nakoniec Sir Robert Peel i Lord John Russel będą spólnie działać. Sama istota rzeczy dowodzi słuszności tego wniosku; jeżeli zaś to nie sprawdzi się, wyniknie to jedynie z przyczyn osobistych, nie zaś politycznych. (*G. S. P.*)

Od dnia 1-go teraźnieyszego miesiąca Października zaczęła się prenumerata na ostatni tego roku kwartał gazety Kuryera Litewskiego. Cena zwyczayna rubli srebrem 2 kop. 25.

ВИЛЬНА. Типограф. А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Октября 26 д. 1837 г.— Ценсоръ Стат. Совѣт. Кав. *Левъ Боровскій*.